

Skriv för era medlemmar

Sveriges universitetslärare och forskare, 29 augusti 2019

karin.dellby@sprakkonsulterna.se

Språk konsulterna

”Målsättningen för SULF:s kommunikation är att mottagaren ska känna sig välinformerad utan att läsningen är mer krävande än vad som behövs ”

Språkliga riktlinjer för SULF

Det här är Språkkonsulterna

Vi är en fullservicebyrå inom skriftlig och muntlig kommunikation.

Vi är specialister på

- begriplighet
- olika texttyper
- språk som bygger relationer
- klarspråk
- lättläst.

Dagens innehåll

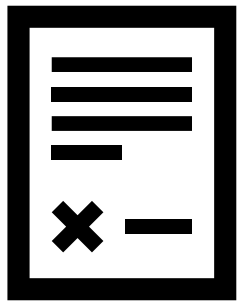
- Att skriva fungerande texter
- Vad är klarspråk?
- Innan du börjar skriva: analysera syftet och mottagaren
- Skriva begripligt
 - Innehållsurval
 - Struktur
 - Språkliga konstruktioner
 - Ordval
 - Språkriktighet
- Skrivarbete – hur går det till?
- Resurser efter kursen

Har du läst en dålig text
någon gång?

En bra text?

Varför skriver du?

Vad är klarspråk?

Klarspråk = Språk som dels är tydligt, dels är begripligt för de avsedda mottagarna.

Källa: Examinerade språkkonsulter i svenska,
Rikstermbanken.se

Varför? Vi har en språklag
som gäller alla offentliga texter

Språklagen (2009:600):

§ 11 Språket i offentlig verksamhet ska
vara vårdat, enkelt och begripligt.

Från krångelspråk till klarspråk

Fastighetsinnehavare skall se till att väg till behållare är hårdgjord samt hålls i ett sådant skick att den är lättframkomlig för de hämtningsfordon som används i området.

Du ansvarar själv för att asfaltera vägen fram till din soptunna. Du måste också underhålla vägen så att den är lättframkomlig för områdets sopbilar. Om du inte vill asfaltera vägen kan du hårdgöra den på annat sätt. Läs mer på vår webbplats.

Behandlingen

Mat, värme och vila är inledningsvis huvudfokus i behandlingen. Målsättningen är att häva svält/hetsätning/kräkningar/tvångs-motion och att arbeta för ett normaliserat förhållningssätt till mat och aktivitet. Behandlingen är individuellt utformad, men gruppbaseade inslag förekommer.

Vi erbjuder närståendesamtal och fortlöpande information under vårdtiden. Det finns också möjlighet att delta i närståendebildningar. Närstående är välkomna att höra av sig till avdelningens kurator för information och närståendestöd.

Patienterna har ett personligt utformat veckoschema. Veckoschemat kan se olika ut beroende på var i behandlingsprocessen patienten befinner sig. Grupp-inslagen i behandlingen kan variera i utformningen och fokuserar på avslappning, social träning och matlagning. Den individuella behandlingen sker genom exempelvis samtal kring ät/matdagbok, läkarsamtal och veckosamtal där bland annat svältens påverkan på de kroppsliga och psykologiska funktionerna belyses. Tillsammans med patienten utarbetas strategier, mål och delmål för att kunna hantera de symtom som finns och för att vardagen ska kunna fungera bättre.

Landstingets ätstörningscentrum består även av en dag- och öppenvårdsverksamhet.

Hur en behandling mot ätstörningar går till

Vi arbetar för att du ska få ett normalt förhållningssätt till mat och aktivitet. I början av behandlingen är huvudfokus mat, värme och vila. Målet är att häva ätstörningsbeteendet, oavsett om det handlar om svält, hetsätning, kräkningar eller tvångsmotion.

Du får ett personligt veckoschema för behandlingen

Som patient får du ett personligt utformat veckoschema. Schemat kan se olika ut beroende på var i behandlingen du befinner dig. Vi utarbetar strategier, mål och delmål tillsammans med dig, för att kunna hantera de symtom som finns och för att vardagen ska fungera bättre.

Du får behandling både individuellt och i grupp

Behandlingen är individuellt utformad för dina behov, men det förekommer också behandling i grupp. Den individuella behandlingen sker genom exempelvis samtal kring matdagbok, läkarsamtal och veckosamtal. Under samtalen tar vi upp svältens påverkan på de kroppsliga och psykologiska funktionerna. Gruppinslagen i behandlingen kan vara utformade på olika sätt fokuserar på avslappning, social träning och matlagning.

Närstående kan få samtal och stöd

Du som är närstående har rätt att få information, råd och stöd under vårdtiden. Du kan till exempel ta del av

- närståendesamtal
- information under vårdtiden
- närståendebildningar.

Hör av dig till avdelningens kurator för mer information.

Fler anledningar

- Demokrati
 - rättighet att förstå samhällsinformation
 - mer inkluderande och rättssäkert
- Effektivitet
 - lägre risk för onödiga frågor och klagomål
- Förtroende
 - tydlighet ger förtroende för er som avsändare
- Läsvårigheter
 - drygt 40 procent av vuxna har inte god läsfärdighet (PIAAC, 2013)

Språk utvecklas

Ökat förtroende för domstolarna - strategier och förslag

SOU 2008:106

Utgiven: 2 december 2008
Typ: Statens offentliga utredningar (SOU)
Avsändare: Justitiedepartementet
Förtroendeutredningen

Ladda ner

- Ökat förtroende för domstolarna - strategier och förslag (pdf 2,7 MB)
- Ökat förtroende för domstolarna, Bilagedel A - Enkätundersökningar (pdf 3,9 MB)
- Ökat förtroende för domstolarna, Bilagedel B - Språkrapporter m.m. (pdf 2,8 MB)

Sammanfattning

Utredningen föreslår bl.a. strategier för bättre bemötande, begripligare domskrivning och en öppnare attityd från domstolarna gentemot medierna.

Pressmeddelande
28 maj 2009
Kulturdepartementet

Språk för alla - en språklag införs

Riksdagen har godkänt regeringens förslag om en språklag, som träder i kraft den 1 juli 2009. Den 12 mars lade regeringen fram propositionen Språk för alla - förslag till språklag. Samtliga riksdagspartier har ställt sig bakom beslutet att införa en språklag i Sverige.

Skall blir ska

"Äntligen", tänker många. Andra förfasar sig kanske. Men nu är det i alla fall dags. Vi går över till **ska** i Regeringskansliet.

:klarspråk

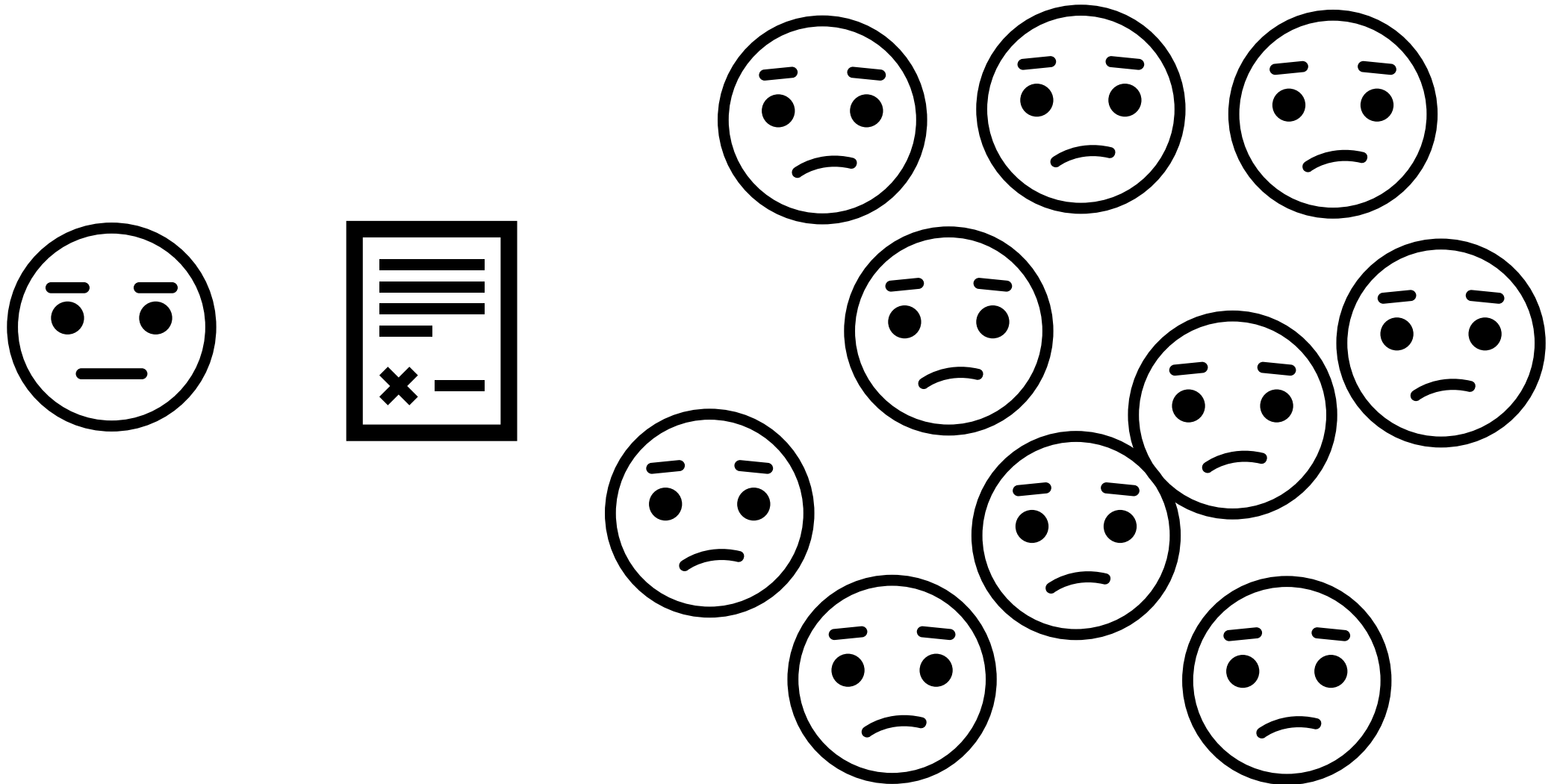
När är tiden mogen?

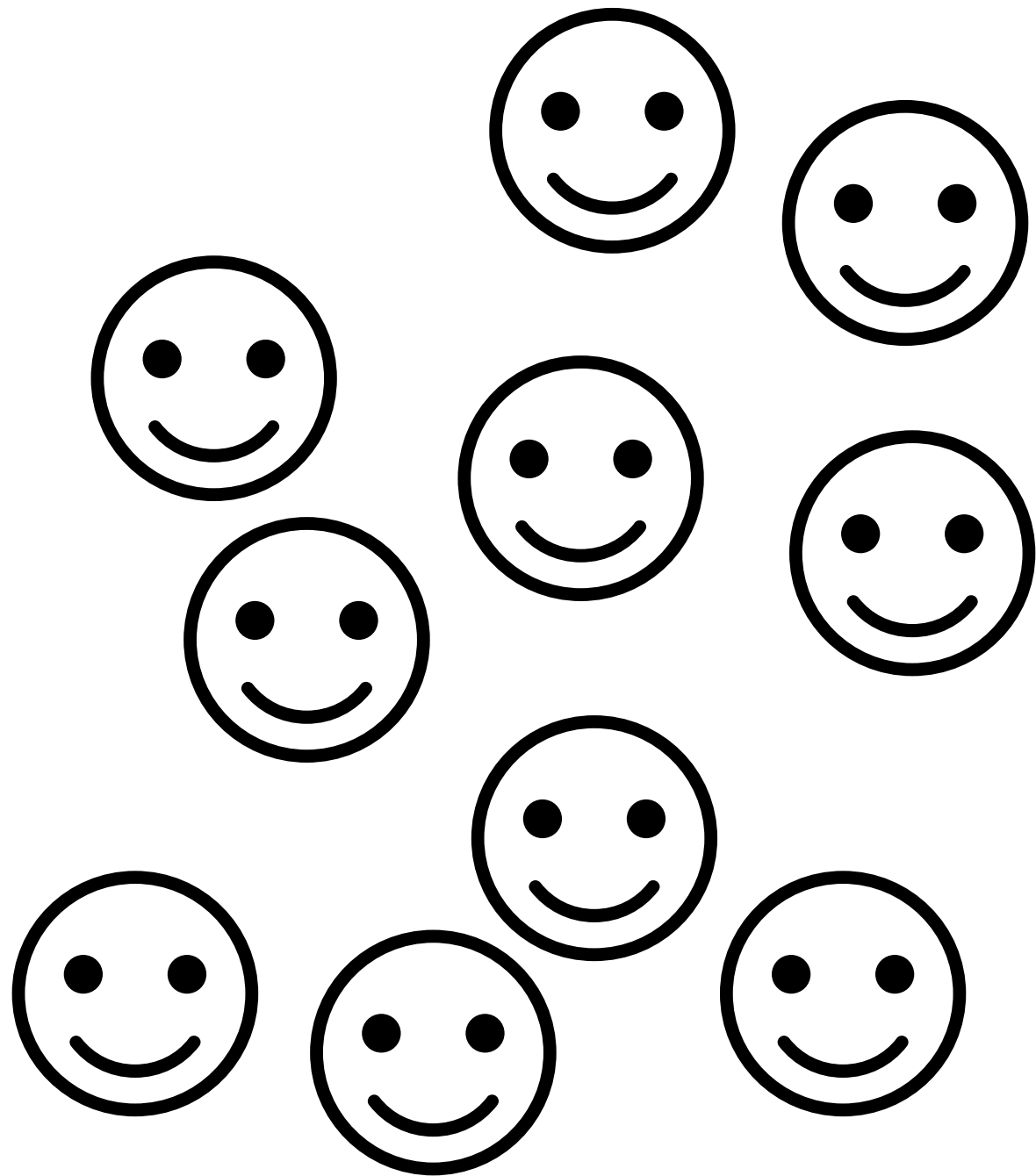
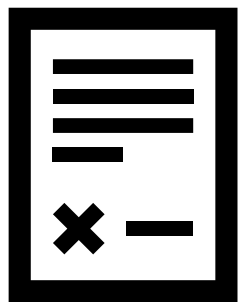
Under alla de tjugo år jag har hållit kurser i Regeringskansliet har jag fått svara på frågan om "skall eller ska". Hittills har jag svarat: "Det är *skall* som gäller här, men tiden talar för att vi bör vara så tydliga som möjligt."

När och hur går vi över?

Rättskretsen i Regeringskansliet har beslutat att övergången görs i samråd med Riksdagen. Övergången görs i slutet av september 2009.

Vem ska göra jobbet?

Varför blir det krångligt ibland?

Om jag inte skriver
som i lagen blir det
kanske fel ...

Om jag skriver för
ledigt kanske de inte
tar mig på allvar ...

Åh, jag hinner inte! Jag
tar den där gamla
mallen ...

Jag får väl skriva som
jag brukar – hur ska jag
annars göra?

Att skriva är en process

”Det innebär att vi
mottagaranpassar vår text.”

Språkliga riktlinjer för SULF

Vi läser cirkulärt och hoppar över text.

Vi skumläser och skannar när vi söker ...

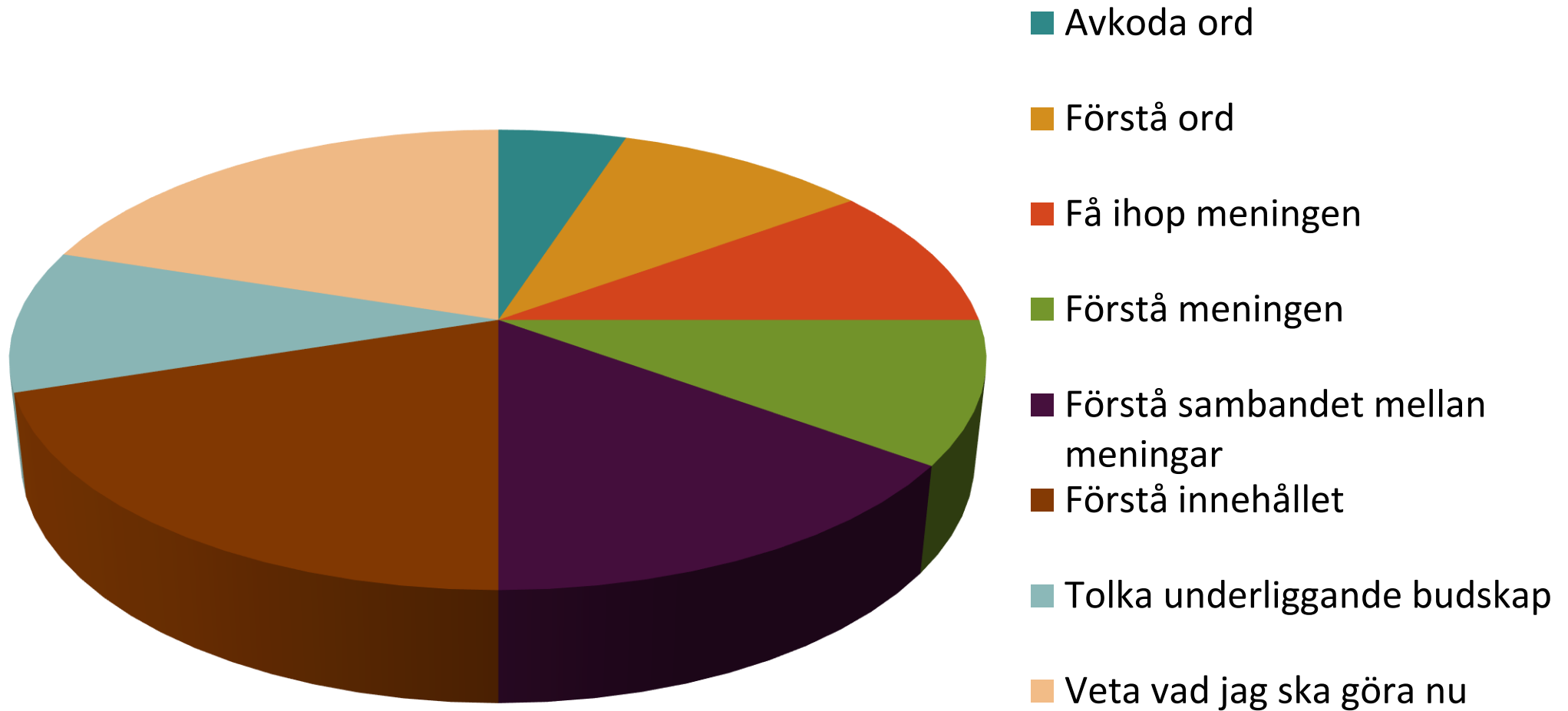
Vi vill ha svar!

... men sedan vill vi läsa ordentligt.

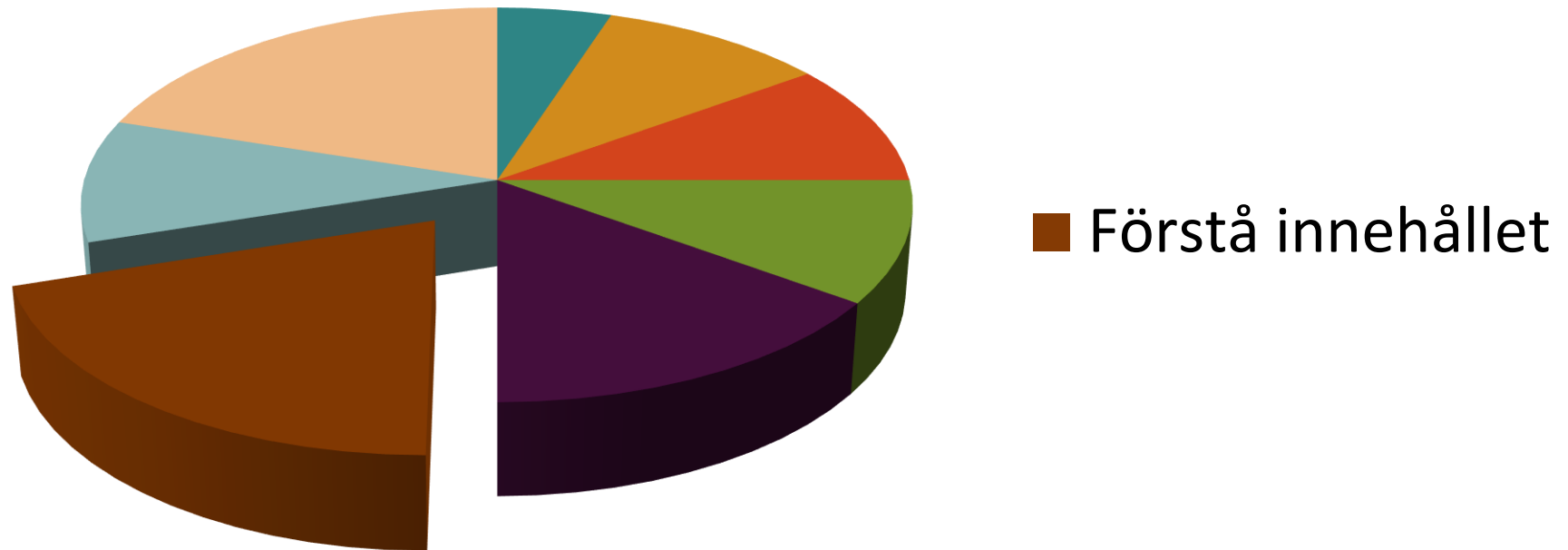
Vi är otåliga, nyfikna och uppgiftsorienterade.

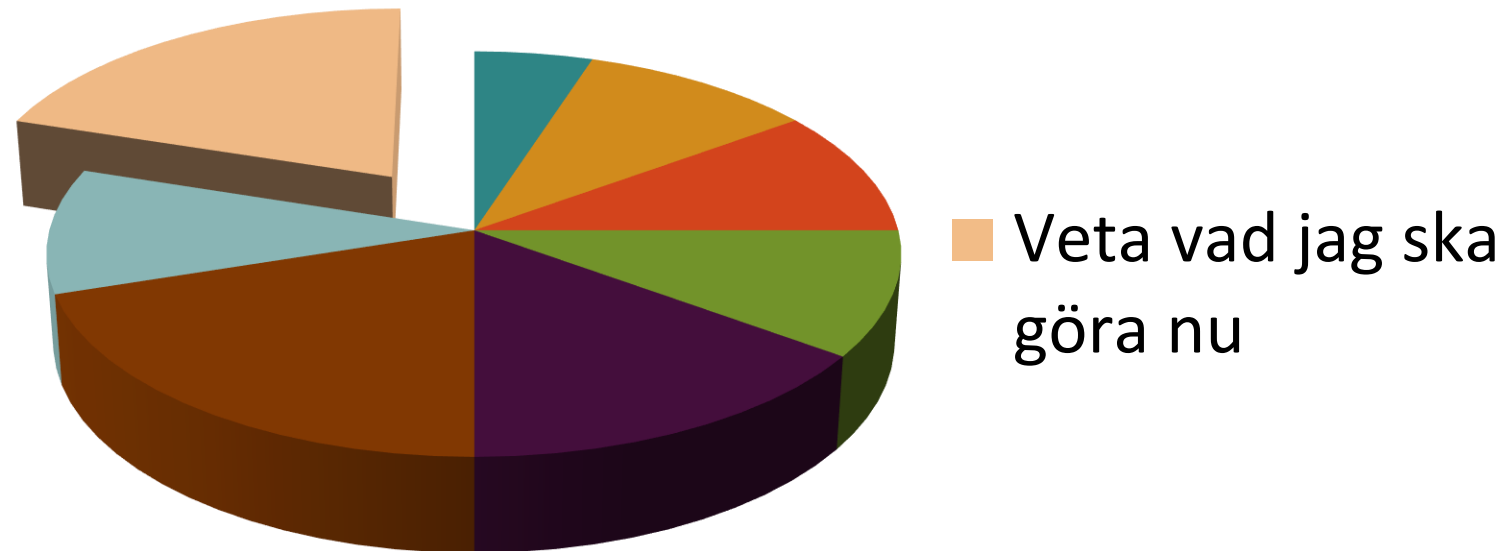
Allt vi gör när vi läser

Allt vi gör när vi läser

Allt vi gör när vi läser

Börja med att analysera

- Syftet – varför skriver du?
- Mottagaren – vem skriver du för?
- Mediet – var ska texten läsas?

Förbered

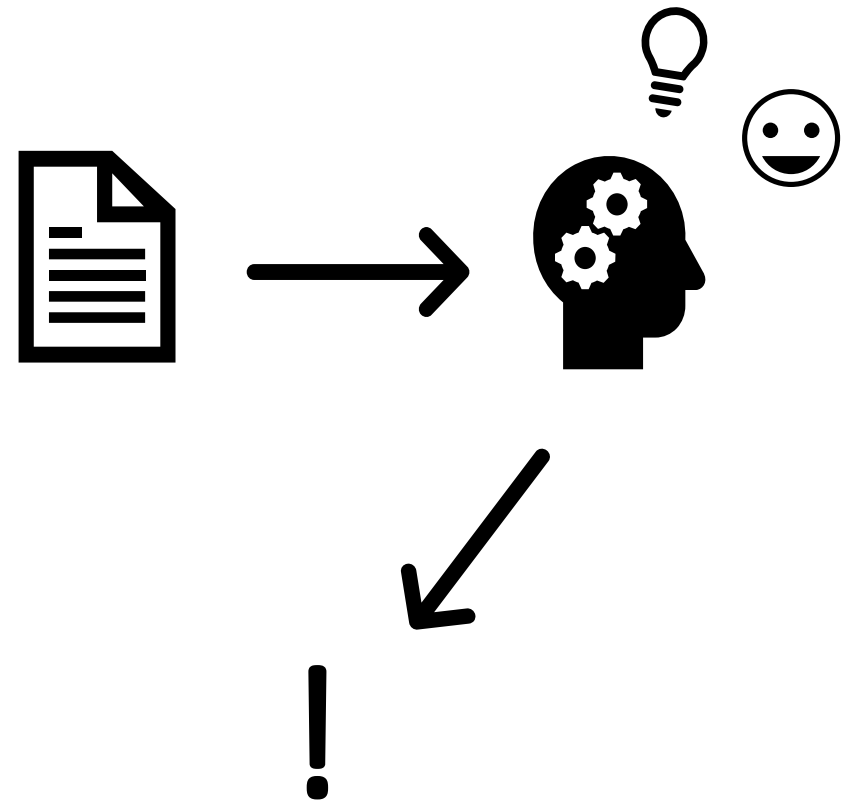
Skriv och
formge

Bearbeta

Syfte – varför skriver du?

- Vad ska texten uppnå?

Vad ska läsaren
göra, veta, tycka, känna
efter att ha läst?

Hur beställer jag?

Måste jag ansöka?

Hur mycket kan jag låna?

Var ligger det?

Vem? Vad? När?
Var? Hur? Varför?
Hur mycket?

Vem ska jag kontakta?

När är det öppet?

Vad kostar företagets tjänster?

Vad kan motsvarande
frågor vara för dem
som söker bland era
texter?

?

?

?

?

?

?

?

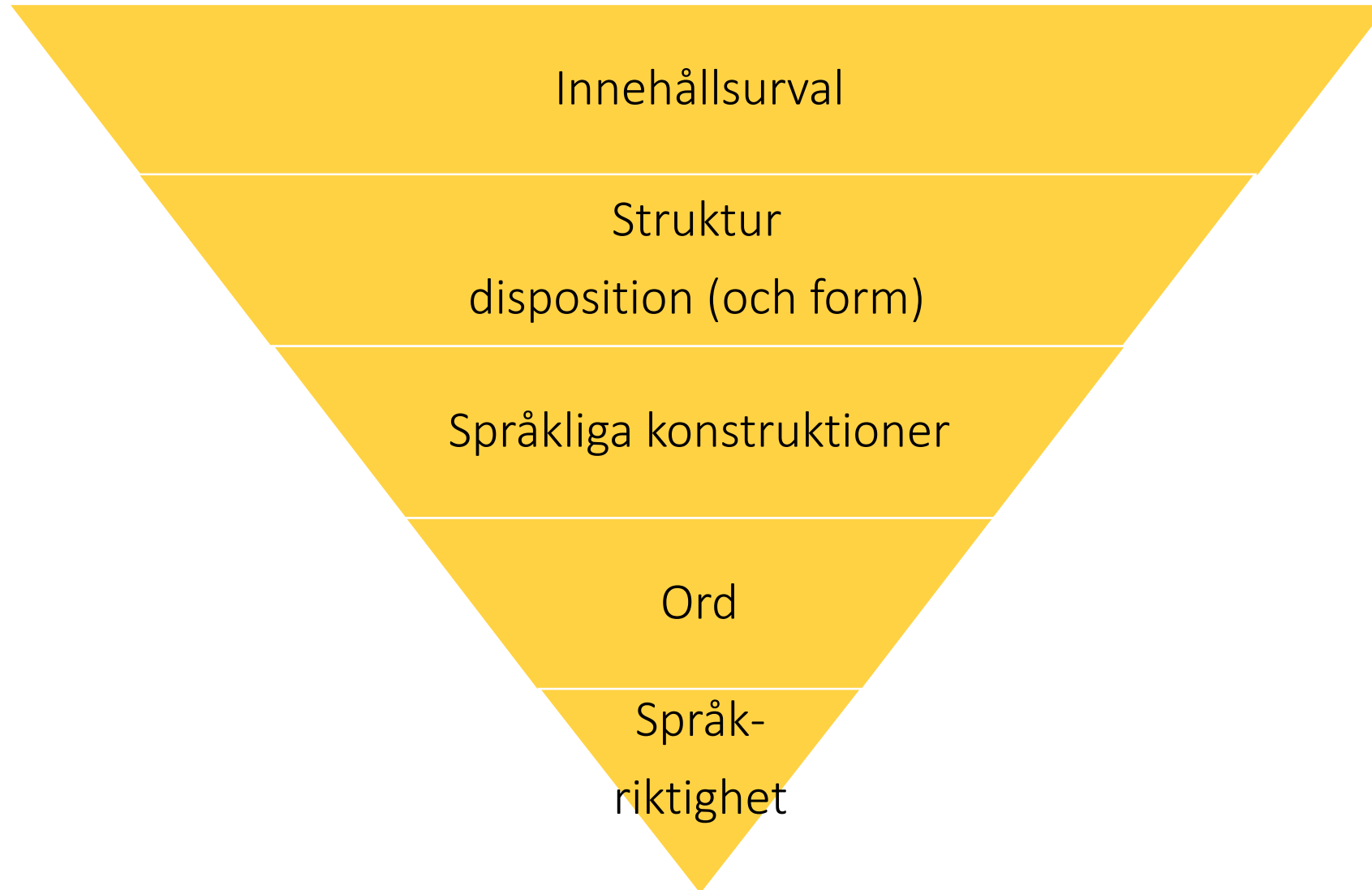
Mottagare – vem ska läsa?

- Vilken är din primära målgrupp?
- Finns det sekundära målgrupper?

Övning 1:
Analysera mottagare och syfte

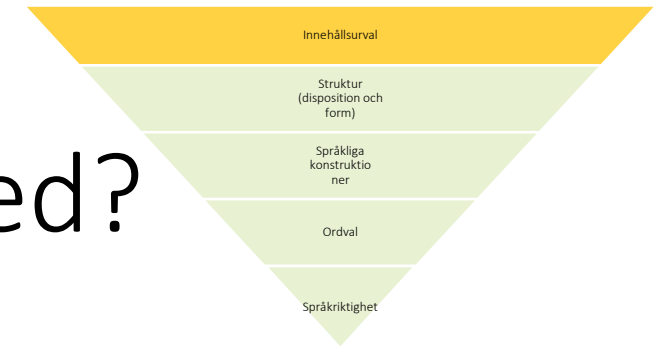
Vad gör du när du skriver?

”Det innebär att vi [...] i all kommunikation strävar efter att skriva så att meddelandet är lätt att ta till sig.”

Språkliga riktlinjer för SULF

Vilket innehåll ska vara med?

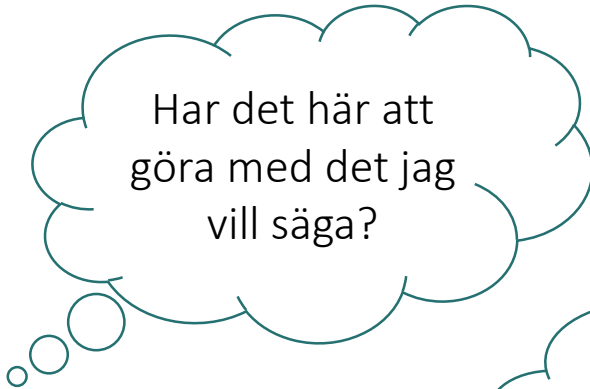

- Vad vill läsaren veta?
- Vad vet läsaren redan?
- Vad behöver läsaren få veta?
- Vad måste du informera om?
- Hur mycket orkar läsaren läsa?

Våga stryka och byta perspektiv!

Sovra i innehållet

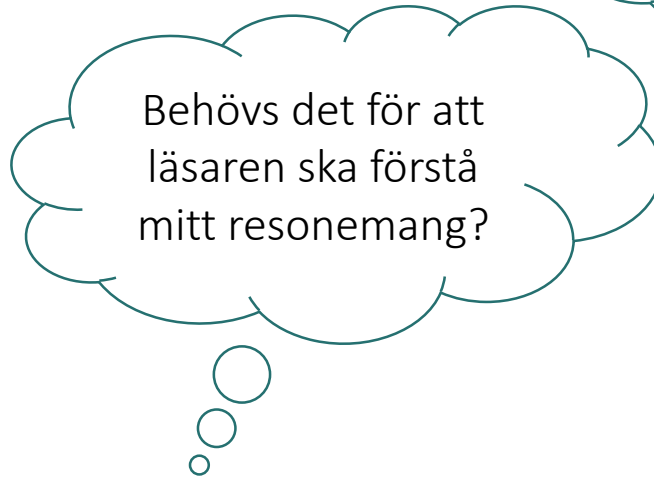
- Svara på läsarens frågor.
- Stryk självklarheter.
- Förtydliga oklarheter.

Har det här att
göra med det jag
vill säga?

Är det centralt för
mitt resonemang?

Behövs det för att
läsaren ska förstå
mitt resonemang?

Viktigt meddelande

Kommunstyrelsen beslutade 2018 02 22, § 128, att bevilja utbyggnaden av Stora Teatern.

Efter genomförda utredningar har det visat sig att utbyggnaden får en positiv effekt på byggnadens helhet.

Länstrafiken har därför fått i uppdrag att flytta busshållplatsen.

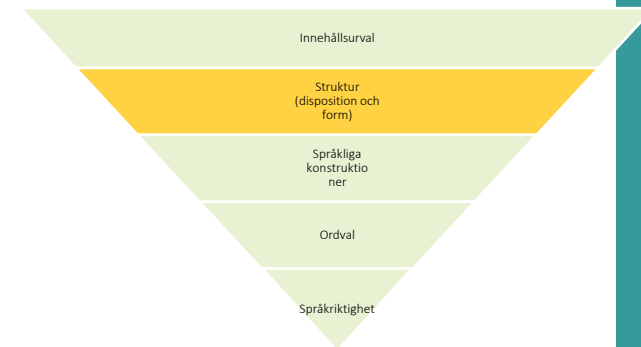
Busshållplatsen flyttad till Helgonkyrkan

Mellan den 29 april och 25 november är denna busshållplats flyttad 75 meter norrut, till Helgonkyrkan.

Övning 2: Välj innehåll

Strukturera för läsaren

- Välj rätt disposition (viktigast först)
- Sammanfatta på olika nivåer
- Skriv vägledande rubriker
- Dela in i stycken – luft och logik
- Använd alternativ till löptext
 - Punktlister, faktarutor, bilder, figurer och diagram

”Inled texter och stycken med det viktigaste.”

Språkliga riktlinjer för SULF

Disponera texten för läsaren

Olika disposition för olika texter och olika läsare:

- kronologisk
- emfatisk
- tematisk
- hierarkisk
- associativ

Disponera texten för läsaren

- kronologisk
- **Emfatisk: viktigast först**
- tematisk
- hierarkisk
- associativ

Viktigast först!

- Besked först, sedan detaljer
- Sammanfatta innehållet inledningsvis om det behövs.
- Flera frågor, flera punkter.

Knep för att visa textens logiska struktur

- Först ger jag dig svar på X, sedan Y. (metatext)
- För det första – för det andra
- Å ena sidan – å andra sidan
- Dels, dels.

Vet du fler?

Du frågar om flera saker och jag behandlar dem var för sig.

1. 2 månaders uppsägningstid
Du har 2 månaders uppsägningstid eftersom har varit anställd...

Det innebär också att...

2. Föräldraledighet
Du har rätt att ta ut föräldraledighet, men du måste...

Mejlets struktur

- Ämnesrad
- Hälsningsfras
- Trevlig inledning
- Svara på medlemmens fråga
- Förutse följdfrågan
- Trevlig avslutning
- Signatur

Svar på din fråga om
Hej Sven,
<ul style="list-style-type: none">• tack för ditt mejl.• vad bra att du kontaktar oss.
När du är sjukskriven och sedan föräldraledig kan vi reducera din medlemsavgift till 150 kr per månad. Jag registrerar nu att du är sjukskriven maj och juni så länge.
<ul style="list-style-type: none">• Hoppas du får en fin dag!• Hör gärna av dig om du har fler frågor.• Trevlig helg!
Vänliga hälsningar Anna Andersson

Skriv konkreta ämnesrader

- Visa vad mejlet handlar om.
- Var specifik – undvik det allmänna.

Varför sammanfatta? Hur? När?

- Överblick för läsaren – är det här viktigt för mig?
- Svar på läsarens viktigaste frågor.
- Ingång till ämnet, förförståelse.

- Räcka till men också locka till fortsatt läsning.
- Inget i sammanfattningen som bara står där.
- Sammanfatta ”långa texter”.

Krut-teamet uppgradering inför sista halvåret 2014

Vi vill:

1. **Fungera som ett stödteam**
2. **Kunna använda oss av lärare och arbetspsykolog i kartläggningen av arbetsförmågan.**
3. **Hitta former för ett utökat samarbete med försäkringskassan och fungera som en länk mellan deltagaren, sjukvården, arbetsplatsen och myndigheter.**

1. Vi har under vårt arbete med kartläggning av arbetsförmågan insett att vi också fungerar som ett *stöd- och rehabiliteringsteam*. Vi vill framöver också kunna profilera oss som ett stödteam för arbetssökande med funktionsnedsättning och för sjukskrivna som ska tillbaka till egen försörjning. Vi tänker oss att vi framöver vill arbeta efter olika spår. Remittentens frågeställning avgör vilket spår deltagaren följer.

Spår 1: Vi gör en kartläggning genom djupintervju, samtal och deltagarens självskattning. Vi har kontakt med myndigheter och sjukvården. Ingen praktik. Kartläggningen utmynnar i en skriftlig dokumentation. Vi lotsar deltagaren vidare till rätt insats internt eller externt.

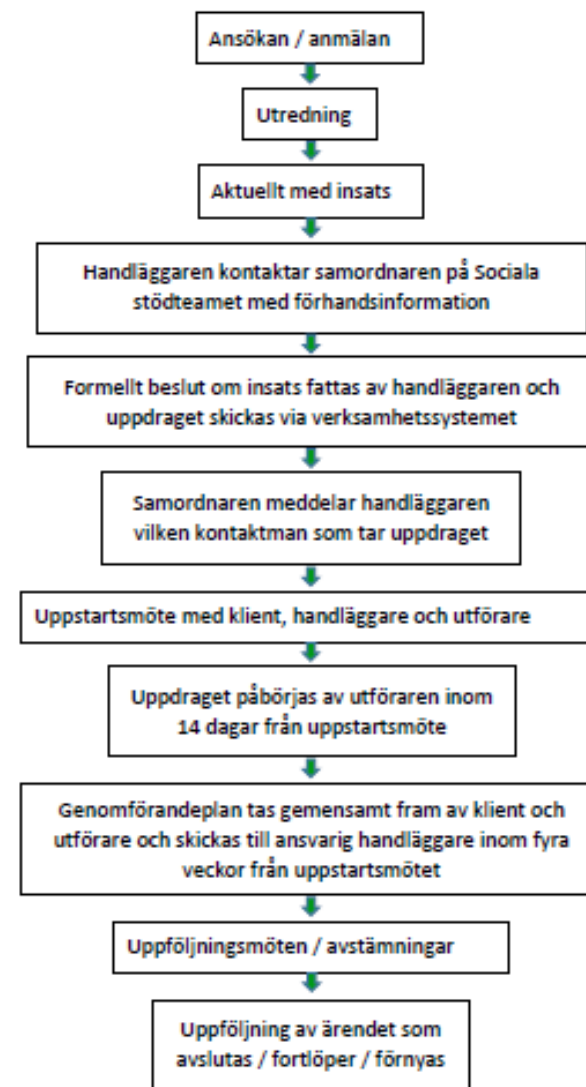
Spår 2: Vi gör en fördjupad kartläggning av arbetsförmågan med djupintervjuer, samtal och arbetsprövning i tre månader. Vi har kontakt med myndigheter och sjukvården. Kartläggningen utmynnar i en skriftlig dokumentation. Vi lotsar deltagaren vidare till rätt insats internt eller externt. Vi kan vid behov fortsätta följa deltagaren och ge extra stöd. Erbjudande om råd och stöttning med CV-skrivning och jobb-sök av vår coach på enheten. Det som vi ser behov av här är att kunna använda oss av lärare och arbetspsykolog i kartläggningen. Det har vi inte idag. Se punkt 2.

Spår 3: Finns inget behov av att kartlägga arbetsförmågan då den redan är känd. Vi stöttar deltagaren ut i praktik, vi gör uppföljningar och bistår med stødsamtal. Vi har kontakt med myndigheter och sjukvården. De deltagare som behöver får råd och stöttning med CV-skrivning och jobb-sök av vår coach på enheten.

2. Vi har i kartläggningen upptäckt att flera deltagare har en bristfällig utbildning och vi vill kunna ta in en *lärare* från grundvux/komvux för testning av kunskapsnivån i svenska och matematik. Vi ser även ett behov av *arbetspsykolog* då flera deltagare har en psykisk ohälsa och misstanke finns också ibland om begåvningsnedsättningar. En psykologisk bedömning skulle då vara värdefull för att kunna göra en bra kartläggning och hjälpa personen vidare till rätt insats.

3. Vi vill hitta former för ett ökat *samarbete med försäkringskassan*. Ett första steg i detta är att knyta mer kontakt med försäkringskassans handläggare. Sjukskrivningstalen

Processkarta för ärende

Bra huvudrubriker

- bekräftar mottagarens förväntningar
- avgränsar ämnet
- innehåller textens nyckelord
- fungerar även utanför sitt sammanhang.

SULF:s övergripande synpunkter

Utredningen lämnar ett antal förslag för att öka Sveriges attraktionskraft som kunskapsnation. Det huvudsakliga förslaget handlar om att skapa en plattform för internationalisering och utgör en grund för många av de övriga förslagen.

SULF tillstyrker förslaget om plattform för internationalisering med motiveringen att ökad samordning är önskvärd. En förutsättning för att plattformen ska få så bred legitimitet som möjligt är att fackliga organisationer som organiserar inom universitet och högskolor inkluderas i den föreslagna strukturen.

Utredningen tar upp den viktiga frågan om att förbättra villkoren för utländska doktorander. SULF tillstyrker förslaget och instämmer i de rekommendationer som ges i anslutning till förslaget. Förbundet anser dock att dessa inte är tillräckligt långtgående och konkreta. För att åtgärda de problem vi ser behövs här förändringar i lag eller förordning. Migrationsverket behöver också anpassa sin handläggning till domstolspraxis och till syftet med bestämmelserna om permanent uppehållstillstånd för doktorander. Svaret utvecklas mer nedan under 6.6.3.

SULF vill också ta upp frågan om att det borde vara självklart att doktorander ska vara anställda under hela forskarutbildningstiden, antingen som doktorander eller i någon annan anställning. Vi ser att många doktorander, särskilt de som kommer utifrån, har stipendiefinansiering under mycket olika villkor. Detta skapar otrygghet och försvårar arbetet för en god arbetsmiljö. Vi menar därför att regeringen borde förbjuda stipendier som ersättning för arbete.

Mobilitet är viktigt men bör inte bygga på att man ska tvingas flytta på sig för att man blivit utlasad. För att öka mobiliteten behövs att alla lediga anställningar utannonseras öppet och utan att skraddarsys för vissa kandidater. En tydlig universitetslärlarkarriär från doktorandantagning och framåt, där kompetens är viktigare än förmågan att hänga sig kvar i ett projekt eller på en institution, är en vinst för alla.

Utredningen lämnar också ett antal förslag som relaterar till avgifter för tredjelandsstudenter. Det har inte legat i utredningens direktiv att ta ställning till studieavgifternas vara eller icke vara, men för tydlighetens skull vill vi betona att SULF är principiellt emot studieavgifter för offentligt finansierad utbildning. Ett utökat stipendieprogram och möjlighet för lärosätena att sätta ned avgifter för avgiftsskyldiga studenter i särskilda fall är bra på det sättet att vi kan få fler utländska studenter till svenska lärosäten med alla de fördelar det innebär. Men det här resonemanget är

bara logiskt i ett system som ser utbildning främst som en investering för den enskilda studenten, som en vara som kan köpas på en marknad och där man kan få pengarna tillbaka om något är fel på varan.

SULF ser de kunskaper som studenterna får genom en högskoleutbildning inte bara som den enskilda studentens egendom utan som en investering i vår gemensamma framtid. Utbildning av hög kvalitet på alla nivåer i utbildningssystemet bidrar starkt till att världen ska kunna uppnå de globala målen. Mål 4 om god utbildning för alla kan sägas vara en förutsättning för att nå målen om till exempel ingen fattigdom, ingen hunger, god hälsa, jämställdhet och fredliga inkluderande samhällen. Därför måste stor vikt läggas vid att mål 8 om anständiga arbetsvillkor tillämpas inom forskningen och hela utbildningssystemet. Osäkerheten är idag stor för de som arbetar med forskning och högre utbildning. Förutom att korta tidsbegränsade anställning är mer regel än undantag är det många bland den forskande personalen som inte får lön för sitt arbete utan lever på stipendier, utan den grundläggande trygghet som en anställning ger.

Sveriges framtida konkurrenskraft är beroende av goda relationer med människor från olika delar av världen. Av de studenter som kommer hit för att studera kommer en del att stanna i Sverige och bidra till vårt samhälle och till vår ekonomi både genom sin kompetens och genom sina relationer i de länder de har kommit ifrån. De som väljer att återvända hem blir en resurs genom de kontakter de skapat med svenska studenter, företag och organisationer under studietiden. I båda fallen bidrar studenterna till att skapa en internationell miljö på lärosätena och det som kallas "internationalisering på hemmaplan". Sverige har allt att vinna på att alla studenter, oavsett var de kommer ifrån, får lika villkor i form av en avgiftsfri utbildning.

Om studieavgifterna trots allt blir kvar i det svenska systemet har vi inga invändningar mot de förslag som utredningen lägger, men vi avstår från att svara specifikt på varje förslag.

Slutligen vill SULF betona att resurser till en utbyggd internationalisering eller stipendier för tredjelandsstudenter inte bör tas ur ordinarie forsknings- och utbildningsbudget. På grund av det produktivitetsavdrag som lett till en kraftig urholkning av resurserna till grundutbildningen måste nya medel tillföras för att inte utbildningens eller forskningens kvalitet ska hotas.

Underrubrikerna ska hjälpa läsaren

- framhäver information
- vägleder läsaren till svaret
 - var svaret finns
 - vad svaret är
- ger snabb översikt av innehållet

Skriv informativa rubriker

- Sammanfatta innehållet.
- Formulera gärna ett påstående, en uppmaning eller en fråga.
 - Använd minst ett nyckelord.
 - Använd ett aktivt verb.
 - Skriv längre än du tänker först...

1+1=8

Dödsolyckor bland kvinnor och män

Ålder och dödsolyckor

Dödsolyckor i samband med fall

Näringsgrenar och dödsolyckor

Dödsolyckor bland kvinnor och män

Nästan alla dödsolyckor drabbar män

Ålder och dödsolyckor

Dödsolyckor drabbar främst äldre

Dödsolyckor i samband med fall

Många dödsolyckor beror på fall

Näringsgrenar och dödsolyckor

Flest dödsolyckor inom byggverksamhet och transport

Massiv text avskräcker

Socialekreterare A och B träffar X föräldrar på socialkontoret. Mamman har inget att säga när mötet startar. Hon säger att det känns "onödigt" att behöva sitta hos socialtjänsten för en sådan sak, att det blev för stort. Pappan säger att det handlar mest om X och att det är X som behöver hjälp. Det handlar om ett slag på bröstet som var i höstas. Han säger som mamman, att orosanmälan känns överdriven. Mamman berättar att den ekonomiska biten är tung och att hon jobbar mest. Pappan har skulder som har hängt med sedan tidigare och som gått till Kronofogden. Han har nu fått en avbetalningsplan och Kronofogden tar det mesta. Pappan berättar att han har ett heltidsjobb som resurs i skolan. Mamman jobbar inom barnomsorgen. Familjen bor i ett litet hus med 3 rum och kök. Mamman säger att hon går iväg till ett annat rum när de börjar bråka, eller går ut. Mamman säger att hon och pappa inte är överens om varför X mår dåligt. Pappan säger att han var deprimerad och sjukskriven en period och att det inte är så konstigt att X mår dåligt. Samtidigt jobbade mamman både nattskift och dagskift för att få ekonomin att gå ihop.

Gör inte hybridstycken!

Socialekreterare A och B träffar X föräldrar på socialkontoret.

Mamman har inget att säga när mötet startar. Hon säger att det känns "onödigt" att behöva sitta hos socialtjänsten för en sådan sak, att det blev för stort. Pappan säger att det handlar mest om X och att det är X som behöver hjälp. Det handlar om ett slag på bröstet som var i höstas. Han säger som mamman, att orosanmälan känns överdriven.

Mamman berättar att den ekonomiska biten är tung och att hon jobbar mest. Pappan har skulder som har hängt med sedan tidigare och som gått till Kronofogden. Han har nu fått en avbetalningsplan och Kronofogden tar det mesta. Pappan berättar att han har ett heltidsjobb som resurs i skolan. Mamman jobbar inom barnomsorgen. Familjen bor i ett litet hus med 3 rum och kök.

Mamman säger att hon går iväg till ett annat rum när de börjar bråka, eller går ut. Mamman säger att hon och pappa inte är överens om varför X mår dåligt. Pappan säger att han var deprimerad och sjukskriven en period och att det inte är så konstigt att X mår dåligt. Samtidigt jobbade mamman både nattskift och dagskift för att få ekonomin att gå ihop.

Logiska stycken med luft mellan

Socialsekreterare A och B träffar X föräldrar på socialkontoret.

Mamman har inget att säga när mötet startar. Hon säger att det känns "onödigt" att behöva sitta hos socialtjänsten för en sådan sak, att det blev för stort. Pappan säger att det handlar mest om X och att det är X som behöver hjälp. Det handlar om ett slag på bröstet som var i höstas. Han säger som mamman, att orosanmälan känns överdriven.

Mamman berättar att den ekonomiska biten är tung och att hon jobbar mest. Pappan har skulder som har hängt med sedan tidigare och som gått till Kronofogden. Han har nu fått en avbetalningsplan och Kronofogden tar det mesta. Pappan berättar att han har ett heltidsjobb som resurs i skolan. Mamman jobbar inom barnomsorgen. Familjen bor i ett litet hus med 3 rum och kök.

Mamman säger att hon går iväg till ett annat rum när de börjar bråka, eller går ut. Mamman säger att hon och pappa inte är överens om varför X mår dåligt. Pappan säger att han var deprimerad och sjukskriven en period och att det inte är så konstigt att X mår dåligt. Samtidigt jobbade mamman både nattskift och dagskift för att få ekonomin att gå ihop.

Använd alternativ till löptext

- punktlister
- tabeller
- diagram och figurer
- faktarutor

Använd punktlistor

När du ska montera ihop Ikea-möbeln behöver du

- insexnyckel
- skruvmejsel
- hammare.

Så här kokar du kaffe:

1. Häll vatten i behållaren.
2. Placera ett filter i storleken 1x4 i filtertratten.
3. Fyll på 1 msk kaffe för varje kopp.
4. Tryck på ON.

Spara genom att utföra ett av följande alternativ:

- a) Tryck på Ctrl + S.
- b) Välj menyalternativet Arkiv och därefter Spara.
- c) Klicka på knappen Spara.

1. **Säg ifrån.** Även när det känns uppenbart att handlingen är sexuella trakasserier är det viktigt att säga ifrån, att tydligt tala om att man uppfattar handlingen som sexuella trakasserier och att det inte är ok.
2. **Berätta för din chef.** Vid ett sådant möte med kan du alltid kontakta din fackliga företrädare och be hen följa med. Om det är din chef eller motsvarande som trakasserar dig eller om arbetsgivaren inte agerar för att trakasserierna ska upphöra så bör du anmäla till din lokala fackliga organisation.
3. **Dokumentera.** Spara e-post eller motsvarande om trakasserierna finns i skriftlig form. Anteckna vad som hänt och när, för anteckningar eller spara e-post mellan dig och arbetsgivaren så att det går att visa på vilka åtgärder arbetsgivaren åtagit sig.
4. **Vänta inte för länge.** Det blir svårare att utreda samt vidta åtgärder ju längre tid som gått sedan det inträffade.

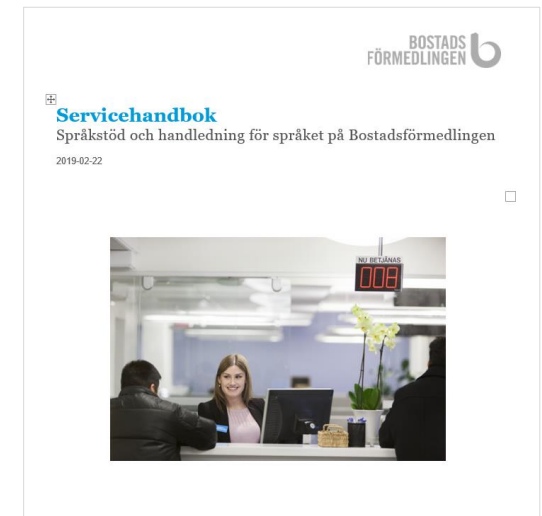
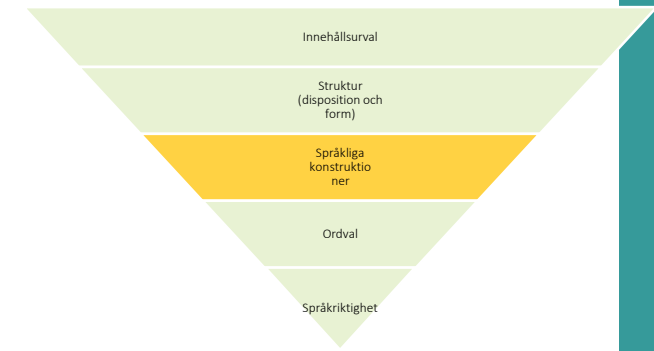
Övning 3:
Välj struktur och
formulera rubriker

”Det innebär att vi [...] i all kommunikation strävar efter att skriva så att meddelandet är lätt att ta till sig.”

Språkliga riktlinjer för SULF

Språkets konstruktioner - vad gör en text begriplig?

- direkt tilltal
- aktiva verb med synlig avsändare
- enkla meningar med viktiga verbet tidigt
- tydliga samband
- konkreta och enkla ord

Tilltala läsaren direkt

För att omfattas av de arbetsbaserade förmånerna ska man ha eller ha haft en anställning med lön i Sverige som kan ligga till grund för en sjukpenninggrundande inkomst.

För att du ska kunna få arbetsbaserade förmåner måste du ha en sjukpenninggrundande inkomst. Du har en sjukpenninggrundande inkomst om du har eller har haft en anställning med lön i Sverige.

Använd gärna uppmaningar

Du bestämmer själv när du vill berätta för din arbetsgivare att du ska bli förälder, dock senast två månader innan ledighetens början.

Du bestämmer själv när du vill berätta för din arbetsgivare att du ska bli förälder. Berätta dock senast två månader innan ledighetens början.

Låt avsändare och mottagare synas i texten

Utlandsvistelser, oavsett anställning eller stipendium, bör alltid föranleda nära kontakter med Försäkringskassan, AEA och SULF.

Om du ska göra postdok utomlands, kontakta alltid SULF, Försäkringskassan och AEA för att få råd. Gör det oavsett om du blir anställd eller har stipendium.

Man – ett otydligt pronomen

Vi

Man skickar ett meddelande med motivering samt upplysning om hur man kan få beslutet omprövat.

du

Skriv enkla meningar

- Håll ihop delar som hör ihop – undvik långa inskott.
- Testa gärna rak ordföljd.
- Viktiga verbet tidigt.
- Skriv kortare meningar (runt 10–25 ord).
 - Ta en sak i taget.
 - Variera meningslängden.

Undvik långa inskott

För tre dagar sedan, i söndags, var det val till kyrkofullmäktige.

Båtbottenfärger, även kallade antifoulingprodukter, som på kemisk eller biologisk väg förhindrar att havstulpaner, alger och musslor sätter sig fast på båtskrovet, räknas som bekämpningsmedel.

Undvik långa inskott

För tre dagar sedan, i söndags, var det val till kyrkofullmäktige.

Båtbottenfärger, även kallade antifoulingprodukter, som på kemisk eller biologisk väg förhindrar att havstulpaner, alger och musslor sätter sig fast på båtskrovet, räknas som bekämpningsmedel.

Testa gärna rak ordföljd

Vem? (S)

Vad händer? (V+O)

När, var, hur, varför?

Enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster ansvarar kommunerna för medborgarnas försörjning av vatten och avlopp (VA) i tätbebyggda områden.

Testa gärna rak ordföljd

Vem? (S)

Vad händer? (V+O)

När, var, hur, varför?

Omvänd ordföljd:

Enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster ansvarar kommunerna för medborgarnas försörjning av vatten och avlopp (VA) i tätbebyggda områden.

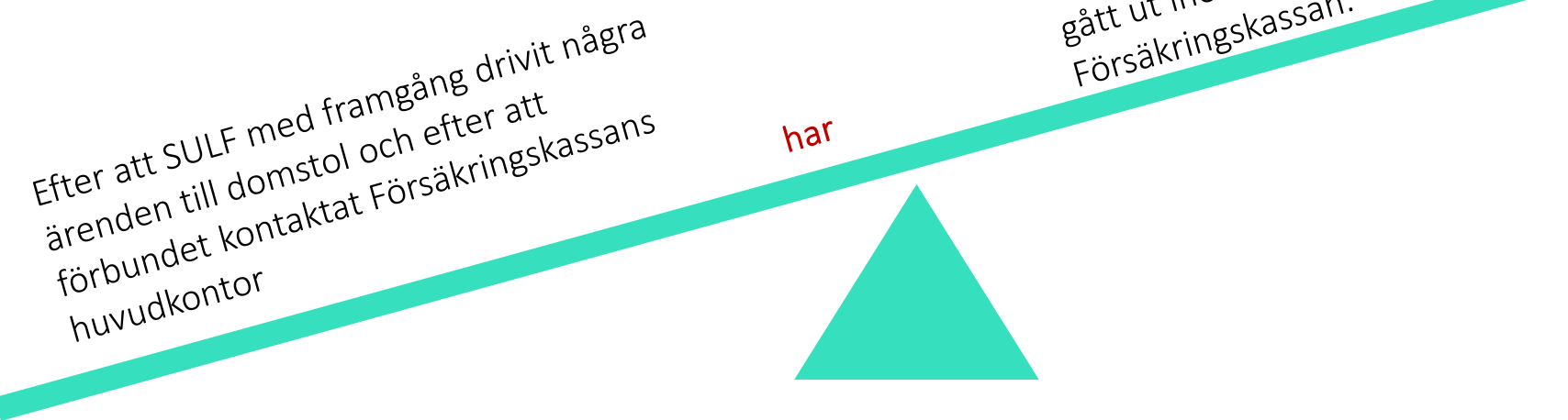
Rak ordföljd:

Kommunerna ansvarar för medborgarnas försörjning av vatten och avlopp (VA) i tätbebyggda områden, enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Läsarens begränsningar – sju enheter

46703416812

+46-(0)70-341 68 12

Efter att SULF med framgång drivit några
ärenden till domstol och efter att
förbundet kontaktat Försäkringskassans
huvudkontor

har

nu nya riktlinjer för
tillämpningen av regelverket
gått ut inom
Försäkringskassan.

Försäkringskassan

har

nya riktlinjer för tillämpningen av regelverket
efter att SULF med framgång drivit några
ärenden till domstol och efter att förbundet
kontaktat Försäkringskassans huvudkontor.

Tydliga samband

- Var konsekvent – använd samma ord för samma sak.
- Använd sambandsord.

Inkonsekvent ordval

?

Vår Utökade Bostadsrättsförsäkring kan ge mer i ersättning vid skador på bostadsrättens fasta inredning (som kakel, köksinredning, golv m.m.) och lägre självrisker. **Tillägget** ersätter alla ytskikt i badrummet efter till exempel en vattenskada och minimerar åldersavdraget.

Konsekvent ordval

Vårt tillägg Utökad Bostadsrättsförsäkring kan ge mer i ersättning vid skador på bostadsrättens fasta inredning (som kakel, köksinredning, golv m.m.) och lägre självrisker. **Tillägget** ersätter alla ytskikt i badrummet efter till exempel en vattenskada och minimerar åldersavdraget.

Sambandsord – ord som förklarar

- **Villkor:**
om, i så fall, förutsatt att
- **Avsikt:**
för att, syftet är, med avsikten att
- **Orsak:**
därför, eftersom, på grund av
- **Slutsats:**
alltså, följaktligen
- **Samtidighet:**
samtidigt, medan, och
- **Tillägg:**
också, dessutom, vidare, även
- **Kontrast:**
dock, men, trots att, däremot

Sambandsord – så kan det se ut

I din ansökan anger du att du har A. Det krävs dock att du även har B. Därför kan vi inte bevilja din ansökan.

Vilket sambandsord saknas?

Vid två tillfällen har Nils uteblivit från mötena. Han har varit onykter.

dessutom?

därför?

eftersom?

trots att?

Vilket sambandsord saknas?

Sverige har blivit mer demokratiskt.
Ungdomar har fått mer att säga till om.

dessutom?

eftersom?

trots att?

till exempel?

därför?

däremot?

Övning 4 och 5:
Formulera om meningar

”Undvik att i onödan använda ord och uttryck som kan betraktas som högtravande eller avståndstagande.”

Språkliga riktlinjer för SULF

Av 7 §, punkt 3, lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. framgår att bostadsanpassningsbidrag lämnas för reparation av tekniskt kvalificerad utrustning som har anskaffats med stöd av bidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser och reparationen inte utgör normalt bostadsunderhåll.

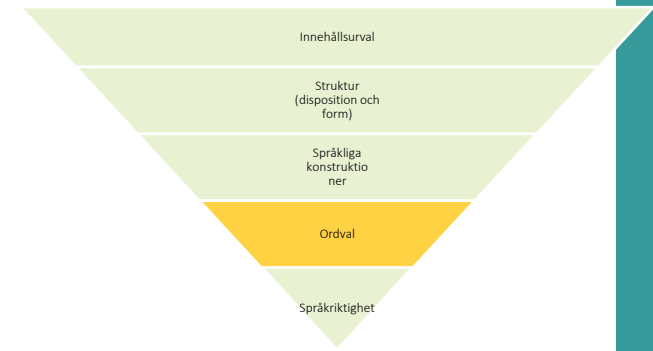

Du kan få bidrag för att reparera utrustning som du har fått genom ditt bostadsanpassningsbidrag, om reparationen inte utgör normalt underhåll.

Det står i 7 §, punkt 3, lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag.

Använd begripliga ord

- Anpassa ordvalet till de tänkta mottagarna.
- Dra nytta av din kunskap om enskilda mottagare!
- Förklara juridiska termer och andra facktermer som du måste använda.

Ord som kan ställa till problem

- **Facktermer**
parodontologi, salutogenes
- **Förkortningar**
MAPS, LVU, SoL, ACT, mao
- **Långa, abstrakta ord**
operationell
ansvarsfördelning
- **Skrytfenor**
målsättning, problematik
- **Byråkratiska ordformer**
överenskomma, inlämna,
även nakna substantiv
- **Ålderdomliga ord**
utgå, erhålla, skall,
föreligga
- **Långa prepositioner**
beträffande, angående

Byt onödigt formella ord mot mindre formella

avseende, beträffande,
gällande, rörande
beakta
då
erhålla
föreligger
inkomma med
mottaga
samt
skall
utbetala
återfå
utgår

om
tänk på, observera
när, eftersom
få
finns
lämna in, skicka in
ta emot
och
ska
betala ut
få tillbaka
?

UNDVIK	SKRIV HELLRE
erhålla	ofta: få
• <i>erhålla</i> uppdrag	<i>få</i> i uppdrag
• <i>erhålla ledighet</i> (från ...)	<i>få ledigt</i> (från ...)

Hantera facktermer och svåra ord

- Gör en ordlista eller faktaruta

- Signalera genom att markera

Vi kan göra en så kallad förhandsbedömning.

- Skriv epitet

Vi arbetar i projektet FRUKT.

Det menar klarspråkssamordnaren Eva Enochsson.

- Förtydliga eller förklara:

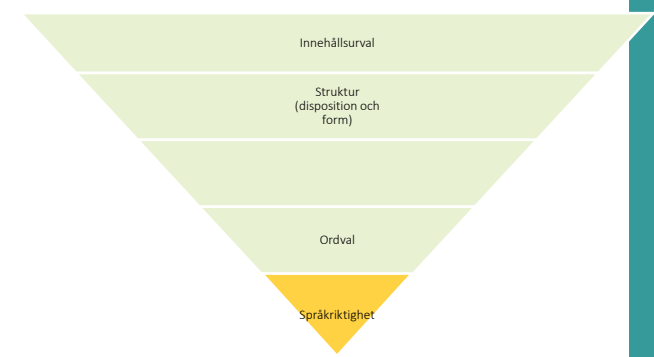
De är early adopters, det vill säga de är nyfikna och vill ta till sig ny teknik.

- Ge exempel

Bestämmelsen gäller skodon, till exempel skor och stövlar

Bestämmelsen gäller skor, stövlar och andra skodon.

Språkriktighet

- Följ skrivregler och riktlinjer.
- Korrekturläs allra sist – försök att låta bli innan.
- Rätt och fel, inte fult och fint.

Språkriktighet – vad är korrekt?

Språkrådet:

- Svenska skrivregler
- Myndigheternas skrivregler
- Svenskt språkbruk
- Fråga i frågelådan!

Svenska akademien:

- Svenska Akademiens ordlista (SAOL)
- www.svenska.se (tre ordböcker)

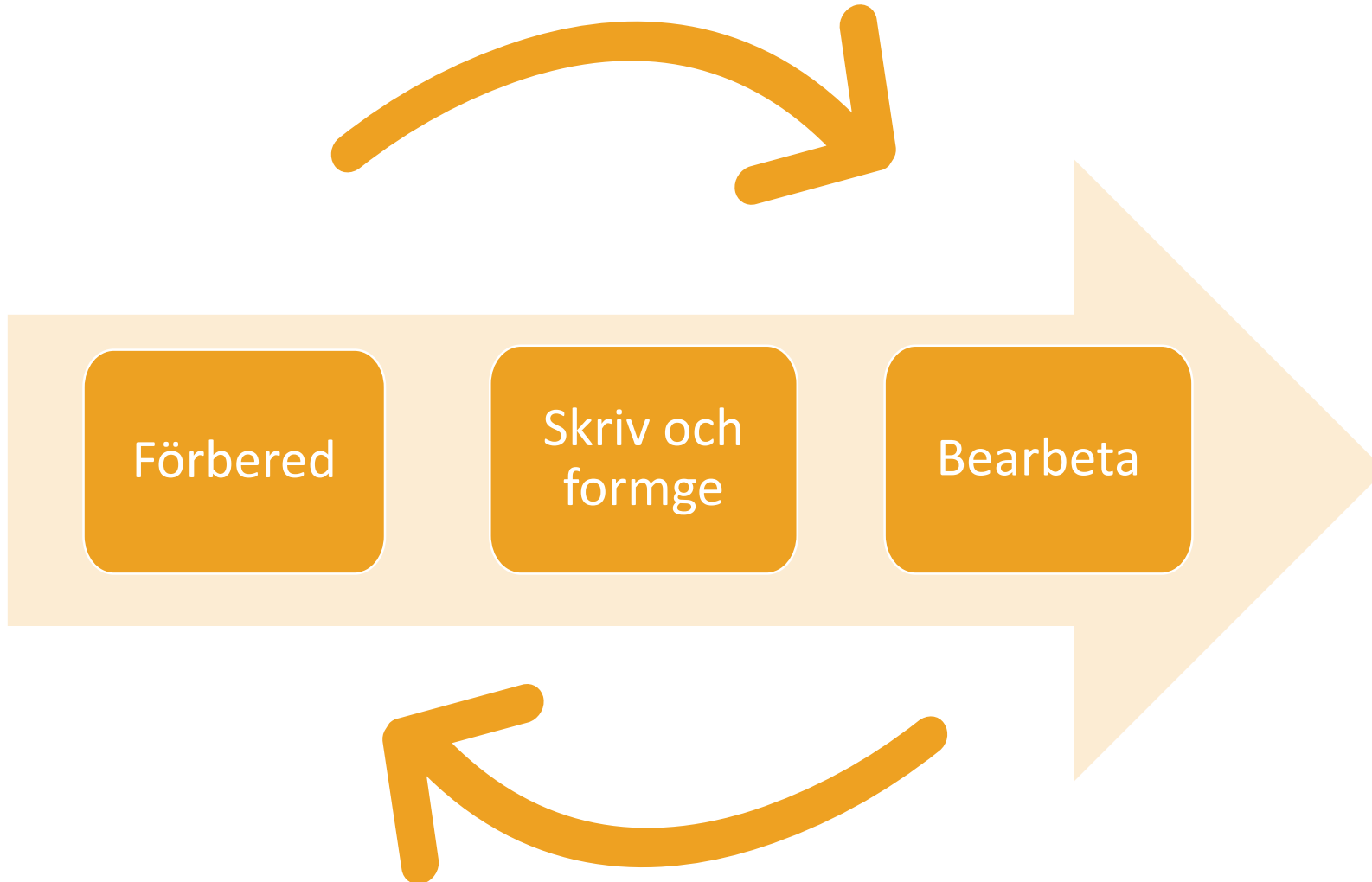

Skrivregelskviss!

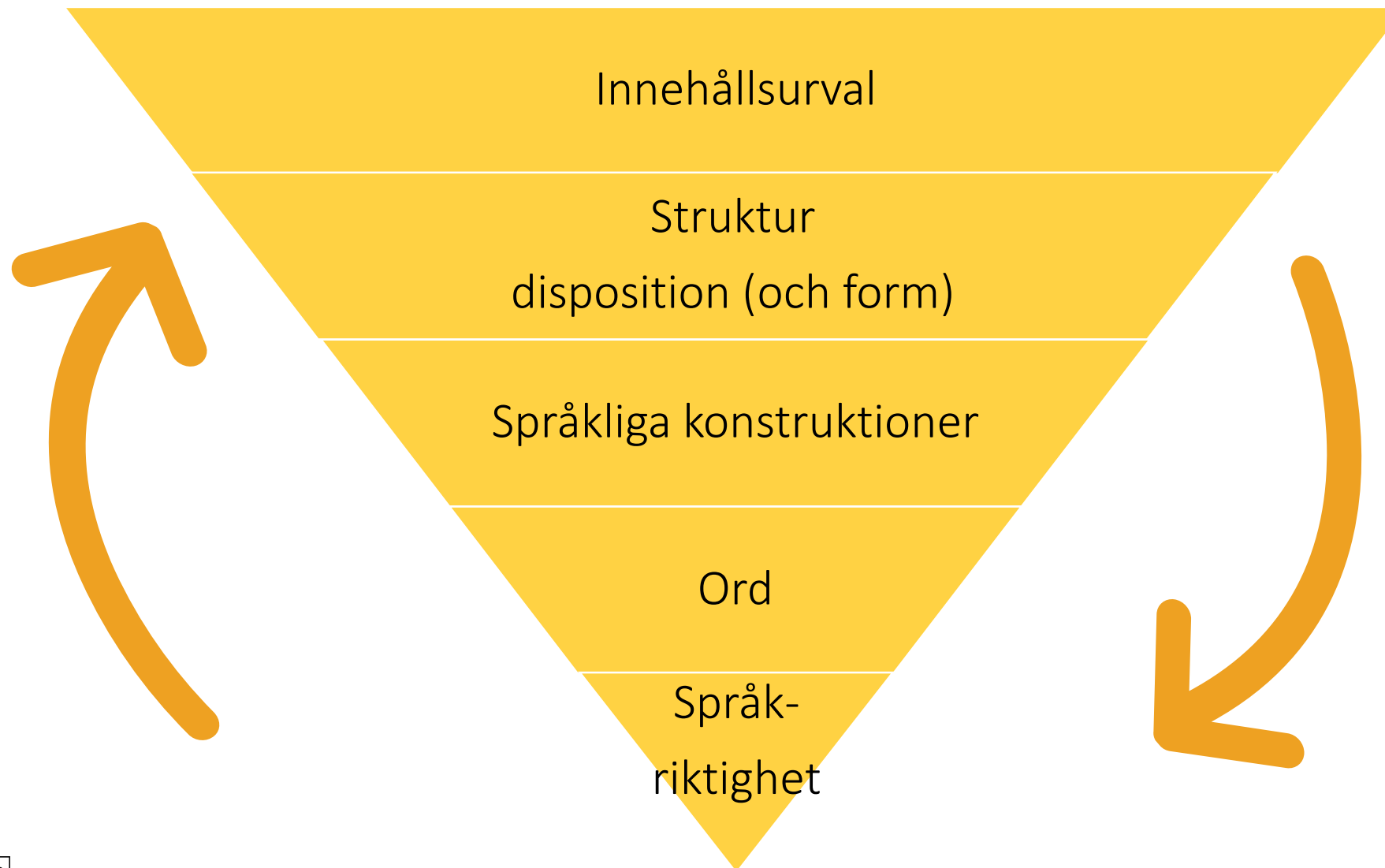
”För att ge ett enhetligt och professionellt intryck är det viktigt att SULF som organisation hanterar det skrivna ordet på ett gemensamt sätt.”

Språkliga riktlinjer för SULF

Att skriva är en process

Vad gör du när du skriver?

Skriv tillsammans!

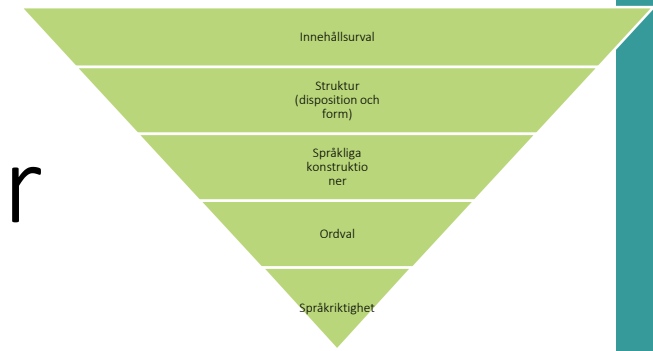

Skriv tillsammans

- Ta hjälp tidigt: analysera, planera innehåll och struktur tillsammans med en kollega.
- Din text är inte din text.
- Om du ber om hjälp, skicka med analysen.
- Riktlinjer, inte tyckande.
- Guldstjärnor och röda bockar.

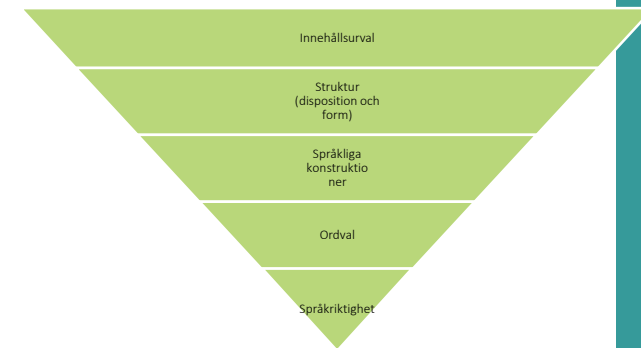
Checklista innan du skriver

- ✓ Gör en mottagaranalys.
- ✓ Analysera syftet – vad vill du med texten?
- ✓ Välj innehåll utifrån mottagarnas behov.
- ✓ Ta hjälp av en kollega.

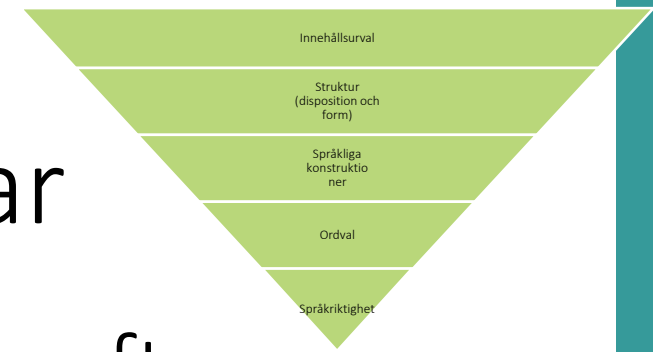
Vad ska läsaren
göra veta tycka känna
efter att ha läst?

Checklista när du skriver

- ✓ Kom ihåg analysen av mottagare och syfte.
- ✓ Skriv det viktigaste först.
- ✓ Använd ett begripligt och aktivt språk.
- ✓ Bygg enkla meningar.
- ✓ Använd enkla ord och förklara facktermer.
- ✓ Ta hjälp av en kollega.

Checklista när du bearbetar

- ✓ Kom ihåg analysen av mottagare och syfte.
- ✓ Låt texten vila. Läs den sedan igen.
- ✓ Skriv ut texten och läs på papper.
- ✓ Testa texten på riktiga läsare som motsvarar målgruppen.
- ✓ Bearbeta texten flera gånger.
- ✓ Ta hjälp av en kollega.

Några resurser

- Språkrådets webbplats
 - Att skriva bättre (webbkurs)
 - Klarspråkstestet
- Myndigheternas skrivregler
- Svarta listan
- Skrivhandböcker
- Språkkonsulterna!

Tack för i dag!

- Att skriva fungerande texter
- Vad är klarspråk?
- Innan du börjar skriva: analysera syftet och mottagaren
- Skriva begripligt
 - Innehållsurval
 - Struktur
 - Språkliga konstruktioner
 - Ordval
 - Språkriktighet
- Skrivarbete – hur går det till?
- Resurser efter kursen

Mina skrivarlöften

– det här tar jag med mig

- ...
- ...
- ...

Hör av dig och följ oss!

karin.dellby@sprakkonsulterna.se

Språk konsulterna

START VÅRA TJÄNSTER + NYHETER TIPS & TÄVLING + OM OSS + KONTAKT IN ENGLISH

Språkbrevet – lustfyllt om språk en gång i månaden

Språkbrevet handlar om språk och kommer en gång i månaden. När du prenumererar får du också en blänkare när vi har publicerat ett nytt [Språkkviss](#). I övrigt kan du vara lugn – vi skickar ingenting till dig utöver det. Anmäl dig i gröna boxen på den här sidan.

Här i arkivet hittar du en riktig skattgömma med språkbrev som vi gett ut under åren.

Det är bara att dyka ner och botanisera bland modeord, grammatik, språkriktighet, skrivkurser, presentationskurser och mycket, mycket mer. Om du är intresserad av ett urval i bokform finns några av de bästa breven samlade i boken [Bästa språktipsen på Producta förlag](#).

Språkbrevet 2018

Nr 5 - [Så avlastar du läsaren med kärnmeningar](#)

Nr 4 - [Tre konkreta vinster med klarspråk](#)

Nr 3 - [Tre knep för att bli en bättre skribent med hjälp av grammatik](#)

Nr 2 - [Älska dina sambandsord!](#)

Nr 1 - [Lägg ett bra pussel för din läsare](#)

Prenumerera på Språkbrevet och Språkkvisset

Språkbrevet och Språkkvisset kommer varsin gång i månaden. Ingen annan info eller reklam.

E-postadress:

Prenumerera

Våra tjänster

Brevmallar

Kurser och föredrag

Lättläst för alla

Skribent och copywriter

Språklig profil

Språkprojekt

Teknikinformation

Textgranskning och redigering

Översättningar

facebook

LinkedIn